

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 28. oktobra 1874.

O b s e g: Poslavljenje prve sirarske družbe Bohinjske. — Klaja za živino. — Kedaj in kako se mora voda na senožeti napeljevati? — Gospodarske novice. — Liberalizem sam ne vé, kaj hoče. — Iz deželnih zborov. — Naši dopisi. — Noviĉar. *raski jek. — mladočehi dunajski djaki — proraĉun*

Gospodarske stvari.

Poslavljenje prve sirarske družbe Bohinjske.

19. sveĉana lanskega leta je c. kr. ministerstvo kmetijstva razpisalo 5 premij sirarskim druŹbam v planinskih deŹelah našega cesarstva. „Novice“ so razglasile oni razpis in pogoje, pod katerimi bodo sirarske druŹbe vredne spoznane, da dobijo po 600 gold. (dve) in po 300 gold. (tri) premijo, zraven denarne premije pa še drŹavno sreberno medalijo. „Novice“ pa so tudi ob svojem ĉasu poroĉale, da je od ministerstva poslana komisija prišla ogledat Bohinjske sirarije, katerim poĉetnik je predstojnik podruŹnice kmetijske v Bohinjski Bistrici, mnogozasluŹeni gosp. fajmošter Jan. Mesar.

Danes imamo veselje naznaniti, da eno izmed 3 premij po 300 gold. in sreberno medalijo je dobila prva Bohinjska sirarska druŹba, ki sir izdeluje na planini Bitinje in Govnjaĉ imenovani.

Ker je bilo mnogo druzih kompetentov za razpisane premije, je to paĉ velika ĉast za imenovano sirarsko druŹbo. Naj bi jej tedaj to poĉastenje spodbuda bila za ĉedalje veĉi napredek, a ne, da bi mislila: zdaj je pa vse prav. Kar sirarije izdelajo, je blagó, ki se le takrat dobro plaĉuje, kedar je dobro. Na to je tedaj treba zmirom vso skrb obraĉati, in to tem veĉ, ker je deŹel veliko, ki izdelujejo sir. Umetnost, dober sir izdelovati, je zeló podobna umetnosti dober kruh peĉi. Kakor je pri kruhu, za katerega se je dobra moka vzela, poglobitna reĉ to, da se ne prehladí in da dobro izhaja, tako je tudi pri siru, iz dobrega mleka narejenem, poglobitna reĉ to, da se hleb ne prehladí, ampak na toplem drŹi zato, da iz njega izhlapi vsa siratka. Će se to ne zgodi, zaostane siratka v njem, pa se skisa in potem pokvari okus celega hleba. Vse to pa je kupĉiji s sirom na škodo. Zato Bohinjski! posebno zdaj v zaĉetku skrbno pazite, da delate blago brez madeŹa.

Klaja za živino.

Vsak umen kmet resnico spoznava, da mora njive dobro gnojiti, ako hoĉe kmetijstvo zboljšati, povzdigniti in pri moĉi obdrŹati; zakaj le dobro pognojene njive obilno rodijo in kmetu v bolji stan pomagajo. Pri kmetiji je tedaj potreba dovelj dobrega gnoja. Za gnoj pripravljati mora kaj živine biti; Źivinoreja pa potrebuje dovelj in dobre klaje ali piĉe. Klaja za živino se pri-

dela na travnikih, na senoŹetih ali na njivah. SenoŹeti so dvojne: ene, na katerih raste dobra, sladka trava; druge, ki rodé kisló, slabo senó; prve se imenujejo tudi suhe, druge moĉirne senoŹeti. Poglobitna skrb kmetovalca mora biti, si obilne piĉe in dobrega sená pridelati. Obilno in dovelj sená pa si prideluje le tisti, ki svojim senoŹetim pridno in prav streŹe, in gleda, da jih izboljša. Slab je tisti gospodar, kateri misli, da senoŹetim drugega potreba ni, ko le vsako leto jih pokositi. Će zemlji ne boš dal, kar jej gré, tudi ona tebi ne bo dala kar Źeliš. SenoŹeti je treba vsako spomlad dobro oĉistiti, pognojiti, krtine raztrositi, kamenje po njih pobrati, na suhe, ako je mogoĉe, vode napeljati, moĉvirnim vodo odtoĉiti in odpeljati. Najbolji gnoj za senoŹeti, posebno za suhe, je voda. Vsaka voda, tako tudi ĉista studenĉina, katera sama v sebi nima nobenega gnojenja, senoŹeti dobro pognoji, travam Źivljenje in rast obudi. Vrh zemlje med travo, med prstjo in plitvo pod zemljo so mnoge Źivinske, rastlinske in podzemeljske gnojnine, ki so travi dober ŹiveŹ, ako jih voda dobro razmoĉi in razŹene, da jih korenine lahko srkajo. Boljša od studenĉine pa je voda iz potokov in rek, ker v potoke in reke mnogo gnojne sodrge pride, katera se z vodo sprime in pomeša. Za senoŹeti ali travnike moĉiti je najbolja motna, kalna voda, ker veĉ gnojnine v sebi ima, ko ĉista voda. Oblaki rosijo ĉisto vodo na zemljo; v ti vodi se po zemlji leŹeĉe gnojnine razmoĉijo in razpusté, se z vodo pomešajo, voda kalna in motna postane, in ĉe poĉasi po travniku teĉe, se gnojna goša na tla okoli travnih korenin vleŹe in jim veliko redilnega ŹiveŹa prinese. Za senoŹeti ni bolje reĉi, kakor na-nje vode napeljati, voda senoŹeti pognoji, rastlivosť trave pomnoŹí, ĉrve v zemlji pomori, miši preŹene, mah in slabo travo zatare. Kakor v mokrotnih letih senoŹeti veĉ trave dajo, ravno tako moĉene senoŹeti od nemoĉenih polovico veĉ sená prinesejo, in se skoraj tri tedne prej kosijo.

Kedaj in kako se mora voda na senoŹeti napeljevati?

Najbolji ĉas je vodo na senoŹeti napeljevati spomladi in v jeseni. V spomladi kakor hitro sneg skopni in topleje vreme prihaja, napelji vodo na senoŹet. Voda potegne zmrzlinó iz zemlje, katera je še v njej, in jo za rast oŹivi; in tako se vidi v kratkih dnevih zelena trava na pomoĉeni senoŹeti, dokler so druge ne pomoĉene še vse rujave. SenoŹet pa, na katero vodo napeljuješ, naj bo poravnana, da se vsa pomoĉi, in da